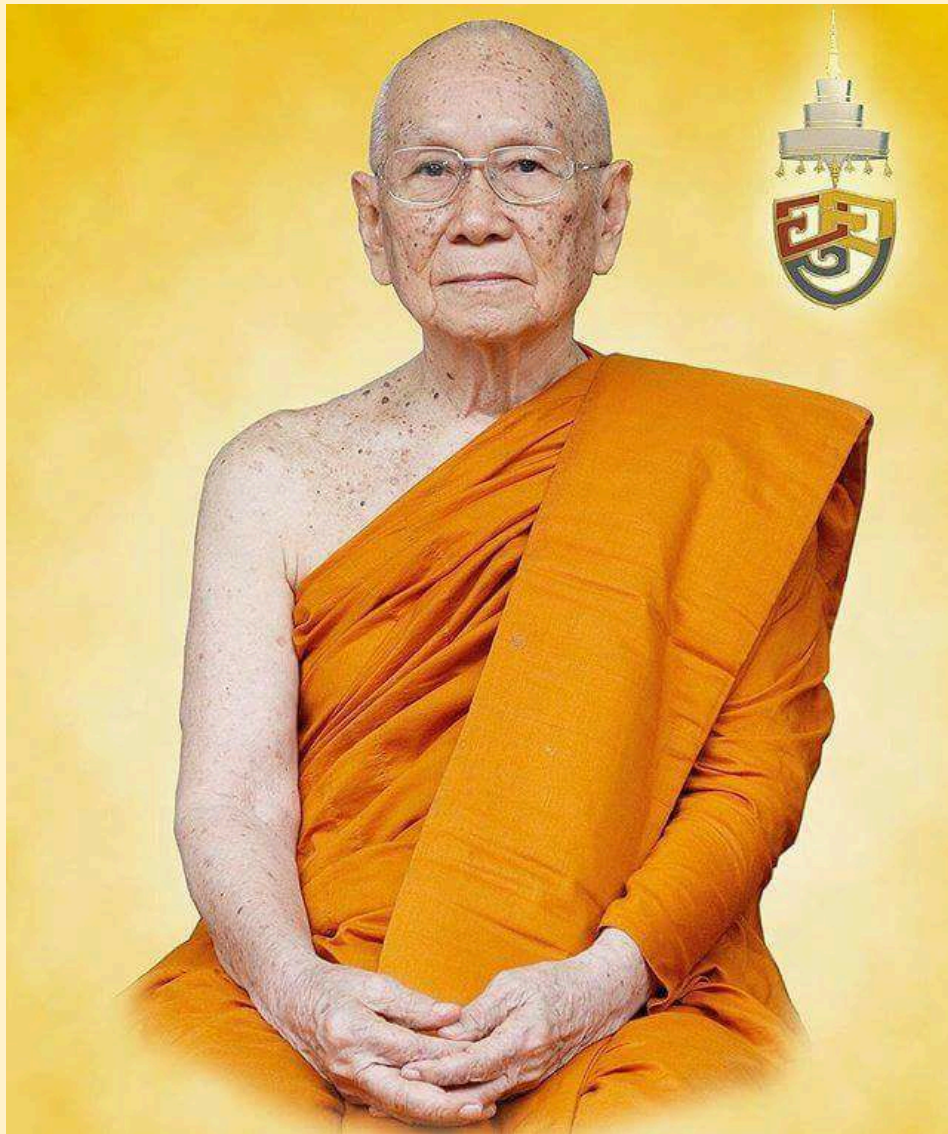

พระประวัติ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

พระประวัติ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามเดิมว่า “**อัมพร ประสัตตพงศ์**” ทรงเป็นบุตรคนโตในจำนวน บุตรธิดา ๙ คน ของนายนับ กับนางตาล ประสัตตพงศ์ ประสูติที่ตำบลบางป่า อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๐

ทรงศึกษาประถมศึกษาที่โรงเรียนเทวานุเคราะห์กึ่งบิณนัยที่ ๔ ตำบลโคกกระเทียม อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดลพบุรี จนทรงจบประถมศึกษาปีที่ ๑ และทรงศึกษาต่อ ณ โรงเรียนประชาบาลวัดพเนินพลู ตำบลบางป่า อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จนทรงสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ เมื่อมีพระชนมายุ ๑๓ พรรษา จึงได้ทรงบรรพชา ณ วัดสัตตนารถปริวัตร ตำบลหน้าเมือง อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยมีพระธรรมเสนานี (เงิน นนโท) เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อทรงเป็นสามเณร ได้เสด็จไปทรงเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักของพระอธิการโสทธิ สุขุมิตโต ซึ่งต่อมา ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะ ที่พระศรีธรรมานุศาสน์ เจ้าคณะอำเภอมืองบางแพ (ธรรมยุต) ณ วัดตรีญาติ ตำบลพงสวาย อำเภอมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ทรงสอบนักธรรมและบาลีประโยคต่าง ๆ ในสำนักเรียนวัดตรีญาติ ได้นักธรรมชั้นเอก และเปรียญธรรม ๔ ประโยค

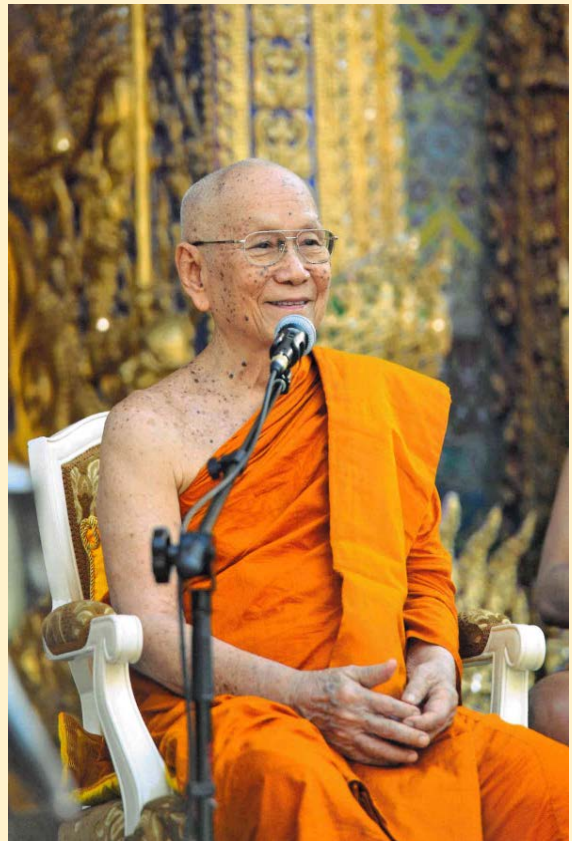
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้ทรงพบกับพระจินดากรรมณี (ทองเจือ จินตากร) ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานสถาปนาชั้นเป็น สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี ชักชวนให้ทรงเข้ามาพำนักเพื่อทรงศึกษาเล่าเรียน พระปริยัติธรรม ในสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ครั้นวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ มหาพันธสีมาวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ทรงได้รับพระสมณฉายาว่า “อมพโร” มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ ขณะทรงสมณศักดิ์ ที่พระเทพโมลีเป็นพระอุปัชฌาย์ ได้ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในสำนักเรียนวัดราชบพิธ จนทรงสำเร็จเปรียญธรรม ๖ ประโยค

ทรงสมัครเข้าศึกษา ณ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในปัจจุบัน) ทรงเป็นนักศึกษารุ่นที่ ๕ ทรงสำเร็จปริญญา “ศาสนศาสตรบัณฑิต” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๙ ได้ทรงเข้ารับการอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ทรงเป็นพระธรรมทูตรุ่นแรก หลังจากทรงสำเร็จหลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้เสด็จไปทรงศึกษาต่อระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี (Banaras Hindu University) สาธารณรัฐอินเดีย จนทรงสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต ด้านประวัติศาสตร์ และโบราณคดี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒

ทรงเอาพระทัยใส่รับพระการุญระบุกเบิกกิจการพระธรรมทูตมานับแต่ยุคแรกเริ่ม ทรงเป็นหัวหน้าคณะเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลียเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้เสด็จไปประทับ ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์ นครซิดนีย์ เพื่อทรงปฏิบัติศาสนกิจ ด้านการเผยแผ่ อันเป็นช่วงเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะทรงดำรงพระราชอิสริยยศที่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฏราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษา ณ วิทยาลัยการทหารตันทรูน กรุงแคนเบอร์รา เครือรัฐออสเตรเลีย พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล และทรงสนทนาธรรม ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์ อยู่เป็นประจำ เป็นปฐมเหตุให้ทรงพระราชศรัทธาเลื่อมใสในสมเด็จพระสังฆราชมานับแต่ยังทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ พระปริยัติกวี

สมเด็จพระสังฆราช ทรงรับพระภาระธุระในด้าน การปกครองด้วยความเอาพระทัยใส่ในสรรพกิจอย่างใกล้ชิด ทรงเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบ และถึถ้วนสุขุมคัมภีรภาพ ทำให้กิจการทั้งมวลที่ทรงบริหารจัดการเป็นไปอย่างเรียบร้อย ทรงยังเห็นอุบายโกศล ในการบริหารพระศาสนกิจ โดยวิธีจัดสรรบุคลากรภายใต้พระสมณานัติให้ดำรงอยู่ตามบทบาท และหน้าที่ที่เหมาะสม อันจะช่วยสนองพระภารกิจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังมีตำแหน่งหน้าที่บางประการที่ทรงดำรง อาทิ เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต แม่กองงานพระธรรมทูต ประธานกรรมการคณะธรรมยุต พระอุปัชฌาย์ นายกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฯลฯ

ทรงอำนวยการจัดการสนามหลวงแผนกธรรม และแผนกบาลี จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งปวง ในราชอาณาจักรตลอดจนจัดการธรรมศึกษาสำหรับฆราวาส ทรงพระเมตตาต่อการศึกษาของกุลบุตร จึงทรงรับโรงเรียนวัดราชบพิธไว้ในพระอุปถัมภ์สืบต่อมาจากพระบูรพาจารย์ ทุกยุค ในระดับอุดมศึกษา สมเด็จพระสังฆราชผู้ทรงเป็นศิษย์เก่า และเคยทรงเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยก็ทรงเอาพระทัยใส่พระภาระธุระบริหารกิจการของมหาวิทยาลัย ให้รุ่งเรืองไปบุลย์ยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันทรงดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นประธานควบคุมดูแลการบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ วัดราชบพิธ ซึ่งเป็นพระอารามประจำรัชกาลที่ ๕ ด้วยพระอุตสาหวิริยภาพมาโดยตลอด ทำให้พระอารามมีความสง่างามมั่นคงเป็นที่เฉลิมพระราชศรัทธาแห่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ และเป็นที่ยุติธรรมบำเพ็ญศาสนกิจของบรรพชิต และคฤหัสถ์ ทั้งบุคคลภายใน และบุคคลภายนอกได้อย่างสมพระบรมราชปณิธาน

นอกจากวัดราชบพิธอันเป็นที่ประทับ และที่พำนักของพระบูรพาจารย์ และของพระองค์แล้วยังทรงพระกตัญญูตเวทิตาธรรมต่อสำนักอันเป็นที่เคยทรงศึกษาเล่าเรียน และประทับเมื่อครั้งทรงพระเยาว์ จึงทรงเป็นประธานจัดหาทุนซ่อมแซมอุโบสถ สร้างศาลาการเปรียญ กุฏิ และเสนาสนะต่าง ๆ ของวัดตรีญาติ จังหวัดราชบุรี ซึ่งเคยทรงศึกษาพระปริยัติธรรม ณ ที่นั้น รวมถึงวัดอื่น ๆ ตามที่ทรงรับไว้ในพระอุปการะอีกหลายแห่ง

ทรงอุปการะกิจการสาธารณสุขสงเคราะห์มหาชนไว้เป็นอันมาก เช่น โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช เจ้ากรมหลวงชินวราลงกรณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ วาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มูลนิธิสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ และมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

นอกจากพระปฏิบัติด้านคันถธุระที่ทรงบำเพ็ญไว้ด้วยดีแล้ว ยังทรงพอพระทัยในวัตรปฏิบัติทางวิปัสสนากรรมฐาน โปรดที่จะเสด็จไปทรงบำเพ็ญสมณธรรมร่วมกับพระภิกษุฝ่ายอรัญวาสีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่เสมอ โดยเฉพาะกับพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ซึ่งทรงเคารพนับถือเป็นพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ทำให้ทรงสนิทสนมคุ้นเคยกับพระวิปัสสนาจารย์ และพระภิกษุผู้บำเพ็ญสมณธรรมสายพระกรรมฐานสืบมาตราบจนปัจจุบัน

สมเด็จพระสังฆราช ทรงครองเนกขัมมปฏิบัติทาพรหมจริยาภิระติอย่างบริบูรณ์ ปราศจากข้อสงสัย เคลือบแคลง พระองค์มีพระอุปนิสัยเรียบร้อยอ่อนโยน สมณะ สันโดษ เรียบง่าย มัคน้อยไม่ทรงหลงใหล ในยศ และลาภสักการะ ไม่โปรดลักษณะหรรษาฟุ้งเฟ้อพุ่มเฟือย ไม่มีพระประสงค์ด้านการตกแต่งประดับ ประดา ที่ประทับ และบรรดาสมณบริวาร ด้วยวัตถุอนามาสหรือของวิจิตรอลังการ ไม่โปรดใช้สอยสิ่งของ ที่มีรูปแบบ และสีสันฉูดฉาดบาดตาเกินสมณสาธูป ทรงถือข้อวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ทรงเอาพระทัยใส่กวดขันพระภิกษุสามเณรในปกครอง ให้วางตนภายในกรอบของพระธรรมวินัย ดุจเดียวกับที่ทรงวางพระองค์ ทรงบริหารพระเดช และพระคุณอย่างได้ดุลยภาพลงตัว แม้จะทรงเข้มงวด กวดขันในพระธรรมวินัยกับพระภิกษุสามเณร แต่ก็เป็นไปด้วยน้ำพระทัยเปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรม

สมเด็จพระสังฆราช มีพระคุณลักษณะเด่นอีกประการ คือ ทรงมี จริยาการสวดใส่เบิกบาน ทรงแยมพระสรวลละไมเป็นนิตย โปรดมี พระปฏิสันถารโอภาปราศรัยกับผู้คนทั่วไปทุกชั้นทุกวัย ไม่มีพระอาการ ปั่นปิ้งไว้พระยศ ไม่วางพระรัศมีข่มผู้ใดด้วย พระมานะถือพระองค์ เป็นที่ซาบซึ้งชื่นใจของผู้มีโอกาสได้เฝ้าใกล้ ต่างสัมผัสถึงพระเมตตา การุณยธรรมอันไพศาลได้โดยง่าย

ทรงได้รับพระราชทานพระมหากรุณาจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตั้ง เลื่อน และสถาปนาสมณศักดิ์ให้ไพบุลย์อภังการใน สมณฐานันดรเรื่อยมานับแต่พระปรียัติกวี ถึงที่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ใน พ.ศ. ๒๕๕๒

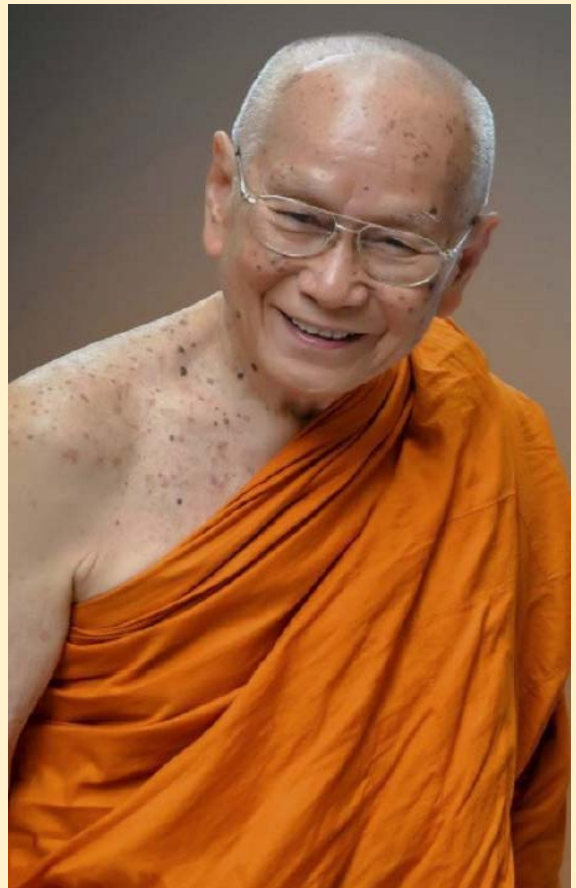
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และอัครศาสนูปถัมภก ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้ทรงรับ เป็นพระราชภาระธุระในการพิทักษ์รักษาพระบวรพุทธศาสนา อันหมายรวมถึงกิจการคณะสงฆ์ ให้ดำรง คงมั่นไพบุลย์ในสยามรัฐสีมาตลอดมานับแต่โบราณสมัย

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดสถาปนา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมพโร) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร กรรมการ มหาเถรสมาคม และแม่กองงานพระธรรมทูต ขึ้นเป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเสด็จพระราชดำเนินไปประกอบ พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมพโร) ถือเป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๓ ของวัด ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร พระองค์แรก คือ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรา สิริวัณน์ (หม่อมเจ้าภูษงค์ ชมพูนุท สิริวฑฒโน) สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ องค์ที่ ๒ คือ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์นี้ ทรงเป็นคารวสถานของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนมหาชนทุกหมู่เหล่า ด้วยทรงมีมหาเถรกรรมธรรม มั่นคงในพรหมจรรย์ ทรงสมบุรณ์บริสุทธิ์ด้วย พระกิตติประวัติอันปราศจากมลทินโทษทรงถึงพร้อม ด้วยพระสุขุมธรรม คัมภีรญาณในฝ่ายคันถธุระ ในขณะที่เดียวกันก็ทรงใฝ่พระทัย ในวิปัสสนาธุระ เป็นอย่างเอก ทรงพระจริยาการเรียบร้อยประณีต ทุกพระอิริยาบถสมสมณसारูป ทรงผูกประสานน้ำใจ สนับสนุนกลมเกลียวเกื้อกูลกิจการพระศาสนา โดยไม่ ทรงเลือกคณะนิกายฝ่ายหมู่ ทรงวางพระองค์อยู่ด้วย พระเมตตาธรรม และพระอุเบกขาธรรมสม่ำเสมอ มิทรงไว้พระยศถือพระองค์ ทรงพระวิริยะในเนกขัมม ปฏิปทาน่าเลื่อมใส ทรงเปี่ยมด้วยน้ำพระทัยอารี ละมุนละม่อม พรั่งพร้อมด้วยพระกรุณธรรมเยือกเย็น เป็นที่สัมผัสได้ในหมู่พุทธบริษัทผู้เคยได้เฝ้า ทรงเอา พระทัยใส่สืบสานปณิธานของพระมหาเถระในอดีต เพื่ออำรุงพระบวรพุทธศาสนาสมควรแล้วที่จักได้ ทรงพระสมณฐานันดรรุ่งเรืองไพโรจน์สูงสุดในพุทธจักร เป็นที่เฉลิมพระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ และเป็นหลัก ชัยของพุทธบริษัทไทยสืบไป

บรรณานุกรม

ประกาศสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช. (๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๑๓๔
ตอนที่ ๕ ข, หน้า. ๓-๓.

ประวัติสมเด็จพระสังฆราช. (๒๕๖๐). สืบค้น ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖, จาก www.dhammajak.net
เปิดประวัติ “สมเด็จพระมหามุนีวงศ์” พระสังฆราชองค์ที่ ๒๐ ชาวราชบุรี. (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐).

สืบค้น ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖, จาก <http://www.matichon.co.th/news/๔๕๕๖๖๘>
พระประวัติ-พระจริยาวัตร สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๒๐. (๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐). สืบค้น ๑๘ มิถุนายน
๒๕๖๖, จาก https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_๒๑๕๒๔๓

พระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (๒๕๖๐).

สืบค้น ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖, จาก https://drive.google.com/file/d/๑laal๗ZQyq๒KxvL๒Wr๕Dlt๔qbW๕jPTsaq/edit?fbclid=IwAR๓NQ๖yHx๗FbY๑g๙YvJ๐V๙๓KH๕gZ๙tHn๓๒bfBpPvR_๘XN๗KCKYuMkzDx๑๔

พระมหามุนีวงศ์ สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๒๐ ของไทย. (๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐). สืบค้น ๒๕ มิถุนายน
๒๕๖๖, จาก <http://www.thairath.co.th/content/๘๕๓๗๙๒>

รายงานพิเศษ : “สมเด็จพระมหามุนีวงศ์” สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๒๐. (๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐).

สืบค้น ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖, จาก [https://www.matichonweekly.com/column/
article_๒๔๓๕๓](https://www.matichonweekly.com/column/article_๒๔๓๕๓)

เรียนรู้คำราชาศัพท์ ถวายพระพรแต่สมเด็จพระสังฆราช. (๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐). สืบค้น ๑๕ มิถุนายน
๒๕๖๖, จาก <https://www.dailynews.co.th/article/๕๕๔๘๘๖>

หมายกำหนดการ พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระอุโบสถ
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง. (๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา,
เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔ ข, หน้า ๓๓-๓๔.

องค์ที่ ๒๐ พระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (๒๕๖๐).

สืบค้น ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๖, จาก [https://www.phutthacon/องค์ที่_๒๐_พระอริยวงศาคตญาณ
\(อัมพร_อมฺพโร\)_สมเด็จพระสังฆราช_สกลมหาสังฆปริณายก](https://www.phutthacon/องค์ที่_๒๐_พระอริยวงศาคตญาณ(อัมพร_อมฺพโร)_สมเด็จพระสังฆราช_สกลมหาสังฆปริณายก)

สแกนใบความรู้